

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета образовало је Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мр Јелена Булајић пријавила под насловом „Поетика романа Данила Николића“. У Комисију су изабрани: др Радивоје Микић, редовни професор, др Михаило Пантић, редовни професор, др Стојан Ђорђевић, ванредни професор. Част нам је да Већу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

Биографија кандидата

Јелена Булајић рођена је 8. V 1978. године у Приштини. Основну школу и гимназију је завршила у Приштини. Студије српске књижевности и језика започела је 1997. године на Филолошком факултету Универзитета у Приштини. Од 1999. године живи у Смедереву. Дипломирала је 2004. године на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са седиштем у Косовској Митровици (дипломски рад: „Молитва у Доментијановим житијима“).

Постдипломске студије на смеру за науку о књижевности завршила на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Магистарски рад „Лирски кругови „Магновења“ и „Одјеци“ у поезији Момчила Настасијевића“ одбранила је 23. XI 2011. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Живи и ради у Смедереву као професор српског језика и књижевности у Текстилно-технолошкој и пољопривредној школи „Деспот Ђураћ“.

Предмет истраживања

У докторској дисертацији коју је мр Јелена Булајић пријавила под насловом „Поетика романа Данила Николића“ кандидаткиња би се бавила романима Данила Николића (Сплит, 1926), једног од најзначајнијих савремених српских прозних писаца. Данило Николић је објавио осам романа: „Власници бивше среће“ (1989), „Краљица забаве“ (1995), „Фајронт у Гргетегу“ (1998), „Фото-керамика господина Цебаловића“ (2000), „Јесења свила“ (2001), „Мелихат из Глог“ (2005), „Коректор“ (2009) и „Списак будућих покојника“ (2012). За своје романе Данило Николић је добио готово све награде које се додељују прозним писцима (НИН-ова награда, Бора Станковић, Бранко Ћопић, Меша Селимовић), док је роман „Власници бивше среће“ уврштен међу десет најбољих романа у деценији 1982 – 1992. О романима Данила Николића објављен је велики број књижевно-критичких текстова и већи број студија, али они још нису били предмет озбиљног књижевно-научног истраживања које би омогућило да се осветле најважнија питања поетике Николићеве прозе. То је и разлог што се мр Јелена Булајић одлучила да за тему своје докторске дисертације узме романе Данила Николића и да пажњу усредсреди

на њихове поетичке карактеристике.

Циљ истраживања, хипотезе и очекивани резултати

Основни циљ докторске дисертације мр Јелене Булајић би био да се осветле најважније одлике поетике романсијерског опуса Данила Николића. А у осветљавање поетичких карактеристика романа Данила Николића мр Јелена Булајић ће поћи вођена важним књижевно-теоријским сазнањима о природи наративног текста, о елементима који такав текст разликују од других облика човекове језичке активности. Исто тако, приликом осветљавања важних одлика романсијерске поетике Данила Николића мр Јелена Булајић ће узимати у обзир и пишчеву експлицитну и имплицитну поетику. А Данило Николић није своје поетичке ставове износио само у својим интервјуима и одговорима на различите анкете већ је о томе реч и у његовим књигама које имају мемоарски карактер и у којима он своје поетичке погледе доводи у шири контекст (генерацијски, жанровски и сл.).

С друге стране, Данило Николић је, као изразито модеран писац, поетичку тематику претварао и у предмет приповедања. Већ у свом првом роману („Власници бивше среће“) он је за главног јунака узео писца који покушава да изађе из стваралачке кризе и излаз из те кризе он настоји да пронађе у испитивању различитих модела прозног говора и различитих типова композиције прозног текста. И у другим Николићевим романима поетичка тематика и поетичка питања имају важно место и улогу и отуда ће у процесу тумачења тих романа једна интерпретативна раван бити посвећена управо имплицитно садржаној поетици. А пошто мр Јелена Булајић жели да систематски осветљава одлике поетике Николићевих романа, анализа појединачних карактеристика ће бити повезана са настојањем да се дође до онога што је опште, што чини поетичку основу.

Да би се сам процес осветљавања поетичких карактеристика романа Данила Николића одвијао уз потребну аналитичку тачност, докторска дисертација мр Јелене Булајић ће, између осталог, имати три важне целине: 1) Аспекти текста у романима Данила Николића, 2) Организовање приче у романима Данила Николића; 3) Дочарани свет у романима Данила Николића. У оквиру сваког поглавља аналитичка перспектива ће се померати од онога што је појединачна карактеристика ка ономе што има општије важење. А да би се могло доћи до важних карактеристика поетике романа Данила Николића неопходно је да се потребна пажња посвети и аналитичком осветљавању ових питања: приповедна перспектива, тематски модели, језичко-стилска организација текста, проблеми интертекстуалности, принципи композиције, приповедни ритам, типови мотивације, слика простора, типови фабуле и сл.

Аналитички оквир који је мр Јелена Булајић поставила у основу свог приступа романима Данила Николића треба, ван сваке сумње, да омогући да се образује и књижевно-историјска перспектива за поглед на романескно дело Данила Николића. Из тог угла гледано, романи овог писца би требало да се укажу као спој елемената традиционалног и постмодернистичког романа. А тај спој се огледа у пишчевој потреби да напусти линеарно организовану причу, класичну композицију прозног текста и онај начин градње портрета јунака који би подразумевао

временско-просторно јединство слике света. Исто тако, Данило Николић воли да тако дуг прозни текст какав је роман гради као мозаик у коме важно место имају и осамостаљене целине, што указује и на чињеницу да је реч о још једном прозном писцу који је у писању романа користио своје велико приповедачко искуство.

План рада и методе истраживања

Да би се у докторској дисертацији „Поетика романа Данила Николића“ мр Јелене Булајић стигло до правих резултата, мора се поћи од јасне теоријске поставке проблема везаних за поетику романа. А то значи да ће Јелена Булајић у свом раду морати да користи ону књижевно-теоријску литературу која ће јој омогућити да што боље осветли природу наративног текста и његове специфичности, једнако као што ће у анализи самих романа и њихових карактеристика важну улогу имати наратолошка литература, посебно она која је настала током последње деценије. Исто тако, мр Јелена Булајић ће књижевно-теоријске претпоставке морати да непрекидно проверава на грађи, пошто само тако може да утврди колико су поједина аналитичка оруђа корисна за осветљавање поетике романа Данила Николића.

А пошто је роман већ од средине педесетих година прошлог века водећа књижевна врста у српској књижевности, мр Јелена Булајић ће морати да свој приступ поетици романа Данила Николића повеже са релевантним тумачењима одлика романа у модерној српској књижевности и то и оним која су превасходно књижевно-историјска (Јован Деретић, Предраг Палавестра) али и са оним која су углавном поетичка (Милош Бандић, Радован Вучковић), пошто се само на тај начин може изградити адекватан оквир за поглед на романе Данила Николића. Онолико колико је потребно у аналитички оквир ће бити укључивана и слика еволуције романа као врсте у модерној књижевности уопште.

Осветљавајући поједине аспекте поетике романа Данила Николића, мр Јелена Булајић ће се најпре бавити тематским карактеристикама Николићевих романа, тачније пишемом потребом да у посебан однос доводи прошлост и садашњост својих јунака. Са тематиком је уско повезан начин приповедања, односно употреба једне врло специфичне наративне технике, која подразумева и коришћење оних облика приповедања и градње фабуле који су карактеристични за тзв. жанровску књижевност (примера ради за кримић). Важно место у осветљавању поетике романа Данила Николића мора добити и анализа стилско-језичких поступака, међу којима посебно важно место има поређење као елемент који доприноси ефектности приповедне дескрипције.

Сви видови анализе треба да омогуће да се утврде специфичности Николићевог романијерског опуса и место тог опуса у српској књижевности друге половине XX и почетка XXI века. Посебан значај докторске дисертације „Поетика романа Данила Николића“ мр Јелене Булајић је и у томе што би то било прво систематски засновано аналитичко осветљавање одлика романа овог писца.

Извори и литература

А. Изворна литература

1. Николић, Данило, *Власници бивше среће*, Политика-Народна књига, Београд 2005.
2. Николић, Данило, *Велика празна река*, Народна књига-Алфа, Београд 2003.
3. Николић, Данило, *Јесења свила*, Народна књига-Алфа, Београд 2002.
4. Николић, Данило, *Коректор*, Завод за уџбенике, Београд 2009.
5. Николић, Данило, *Краљица забаве*, Политика-Народна књига, Београд 2004.
6. Николић, Данило, *Мелихат из Глог*, Народна књига-Алфа, Београд 2005.
7. Николић, Данило, *Мој асистент*, Поља, часопис за књижевност и теорију, година LII, број 444, март-април 2007, Нови Сад, стр. 32.
8. Николић, Данило, *Прах за позлату*, Народна књига-Алфа, Београд 2005.
9. Николић, Данило, *Списак будућих покојника*, Српска књижевна задруга, Београд 2012.
10. Николић, Данило, *Учење, учитељи и оцене*, у зборнику: *Савремена српска проза*, број 12, Тстеник 2000.
11. Николић, Данило, *Фајронт у Гргетегу*, Народна књига-Алфа, Београд 2002.
12. Николић, Данило, *Фото-керамика господина Цебаловића*, Филип Вишњић, Београд 2000.
13. Николић, Данило, *Црта за сабирање*, Политика-Народна књига, Београд 2006.

Б. Општа литература

1. Abot, Hans Porter, *Uvod u teoriju proze*, Službeni glasnik, Beograd 2009.
2. Bal, Mike, *Naratologija*, Narodna knjiga-Alfa, Beograd 2000.
3. Барт, Ролан, *Увод у структуралну анализу прича*, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 147, књига 407, свеска 1, Матица српска, Нови Сад јануар 1971.
4. Басара, Светислав, *Енигма постмодернизма: шта после*, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 169, књига 451, свеска 2-3, Матица српска, Нови Сад фебруар-март 1993.
5. Biderman, Hans, *Rečnik simbola*, ПЛАТΩ, Beograd 2004.
6. But, Vejn, *Retorika proze*, Beograd 1976.
7. Velek, Rene i Voren, Ostin, *Teorija književnosti*, Nolit, Beograd 1991.
8. Gerbran, Alen, Ševalije, Žan, *Rečnik simbola*, Stylos – Kiša, Novi Sad 2004.
9. Даковић, Ненад, *Да ли је постмодерна губитак*, у часопису: *Књижевност*, година XLVIII, књига XCIX, свеска број 12, Просвета, Београд децембар 1994.

10. Дамјанов, Сава, *Неколико теза о постмодерној српској прози*, у часопису: *Књижевност*, година XLVIII, књига XCIX, свеска број 12, Просвета, Београд децембар 1994.
11. Деретић, Јован, *Поетика српске књижевности*, Филип Вишњић, Београд 1997, стр. 13.
12. Eliot, Tomas Sterns, *Tradicija i individualni talenat*, у књизи: *Teorijska misao o književnosti*, priredio Petar Milosavljević, Svetovi, Novi Sad 1991.
13. Ženet, Žerar, *Figure*, Vuk Karadžić, Beograd 1985.
14. Живковић, Драгиша, *Теорија књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1988.
15. Ингарден, Роман, *О сазнавању књижевног уметничког дела*, Књижевна мисао, Београд 1971.
16. Јерков, Александар, *Приговори постмодерном добу*, у часопису: *Књижевност*, година XLVIII, књига XCIX, свеска број 12, Просвета, Београд децембар 1994.
17. Јовић, Бојан, *Лирски роман (I)*, у часопису: *Књижевност*, година XLV, књига LXXXIX, свеска 1, број 1, Просвета, Београд 1990.
18. Јовић, Бојан, *Лирски роман (II)*, у часопису: *Књижевност*, година XLV, књига LXXXIX, свеска 1, број 2-3, Просвета, Београд 1990.
19. Кајзер, Волфганг, *Језичко уметничко дело*, Српска књижевна задруга, Београд 1973.
20. Константиновић, Зоран, *Феноменолошки приступ књижевном делу*, Просвета, Београд 1969.
21. Лешић, Зденко, *Језик и књижевно дјело*, Службени гласник, Београд 2011.
22. Lešić, Zdenko, *Teorija književnosti*, Službeni glasnik, Beograd 2008.
23. Lotman, J. M. , *Struktura umetničkog teksta*, Nolit, Beograd 1976.
24. Lotman, J. M. , *Predavanja iz strukturalne poetike*, Zavod za udžbenike, Sarajevo 1970.
25. Meletinski, E. M. , *Poetika mita*, Nolit, Beograd 1983.
26. Милосављевић, Петар, *Логос и парадигма*, Требник, Београд 2000.
27. Милосављевић, Петар, *Методологија проучавања књижевности*, Књижевна заједница Новог Сада, Нови Сад 1985.
28. Милосављевић, Петар, *Теорија књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1997.
29. Milosavljević, Petar, *Reč i korelativ*, Nolit, Beograd 1983.
30. *Модерна теорија романа*, приредио Миливој Солар, Нолит, Београд
31. *Moderna tumačenja književnosti*, urednik Milan Đurčinov, Svjetlost, Sarajevo 1981.
32. Mukaržovski, Jan, *Struktura, funkcija, znak, vrednost*, Nolit, Beograd 1986.
33. Pantić, Mihajlo, *O čemu pišu savremeni domaći pisci*, у листу: *Vreme*, broj 429, 9. januar 1999.
34. Петковић, Новица, *Језик у књижевном делу*, Просвета, Београд 1975.
35. Петковић, Новица, *Огледи из српске поетике*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2006.
36. Петковић, Новица, *Од формализма ка семиотици*, БИГЗ, Београд 1984.

37. Новица Петковић, *Поетика српске књижевности: предмет и сврха проучавања*, у књизи: Новица Петковић, *Огледи из српске поетике*, ЗУНС, Београд 2006.
38. Popović, Tanja, *Rečnik književnih termina*, Logos Art, Beograd 2007.
39. Prins, Džerald, *Naratoški rečnik*, Službeni glasnik, Beograd 2011.
40. *Rađanje moderne književnosti: roman*, priredio Aleksandar Petrov, Nolit, Beograd 1975.
41. *Rečnik književnih termina*, glavni i odgovorni urednik Dragiša Živković, Romanov, Banja Luka 2001.
42. *Речник српског језика*, Матица српска, Нови Сад 2007.
43. *Савремена српска проза – енигма постмодерне и после*, разговор водио Михајло Пантић, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 169, књига 451, свеска 2-3, Матица српска, Нови Сад фебруар-март 1993.
44. Solar, Milivoj, *Teorija književnosti sa rječnikom književnoga nazivlja*, Službeni glasnik, Beograd 2012.
45. *Teorijska misao o književnosti*, priredio Petar Milosavljević, Svetovi, Novi Sad 1991.
46. Тодоров, Цветан, *Поетика*, Филип Вишњић, Београд 1986.
47. Tomašević, Boško, *Tokovi proze (Srpska književnost poslednje decenije 20. veka)*, у часопису: *Polja*, година XLIX, број 427, Novi Sad januar-februar 2004.
48. Томашевски, Борис В., *Теорија књижевности: поетика*, српска књижевна задруга, Београд 1972.
49. Ћосић, Павле и сарадници, *Речник синонима*, Корнет, Београд 2008.
50. *Uvod u književnost*, priredili Zdenko Škreb i Ante Stamać, GZH, Zagreb 1983.
51. Uspenski, Boris A., *Poetika kompozicije*, Beograd 1979.
52. Foster, Edvard Morgan, *Vidovi romana (I-VIII)*, у часопису: *Izraz*, година IX, књига XVII, број 1-9, 1965.
60. Хачион, Линда, *Поетика постмодернизма*, Светови, Нови Сад 1990.
61. Шипка, Милан, *Култура говора*, Прометеј, Нови Сад 2008.
62. Шипка, Милан, *Правописни речник српског језика са правописно-граматичким саветником*, Прометеј, Нови Сад 2010.
63. Šklovski, Viktor, *Umetnost kao postupak*, у књизи: *Teorijska misao o književnosti*, priredio Petar Milosavljević, Svetovi, Novi Sad 1991.
64. Škreb, Zdenko, *Studij književnosti*, Školska knjiga, Zagreb 1976.
65. Štajger, Emil, *Umeće tumačenja*, Prosveta, Beograd 1978.

В. Литература о Данилу Николићу

1. Бојовић, Вујица, *Фајронт за једну генерацију*, у часопису: *Мостови*, година XXX, бр. 159-160-161, Међурејубличка заједница, Пљевља 1999.
2. Весковић, Младен, *Љубав је иста на обе стране*, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 182, књига 477, свеска 6, Матица српска, Нови Сад 2006.
3. Влаховић, Гордана, *Метохија у делима Данила Николића*, у часопису: *Багдала*, Година I, број 477, Књижевни клуб „Багдала”, Крушевац 2008.

4. Војводић, Момир, *Моћ једноставног приповиједања*, у часопису: *Стварање*, Година LI, Подгорица 1996.
5. Вукановић, Јованка, *Одбрана памћења*, у часопису: *Стварање*, 45, 2-3, Подгорица
6. Гикић-Петровић, Радмила, *Одбрана приче (Разговор са Данилом Николићем)*, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 175, књига 463, свеска 6, Матица српска, Нови Сад 1999.
7. Димитријевић, Ђорђе, *Фајронт за старије*, у недељнику: *НИН*, бр. 2508, Београд 21. 1. 1999.
8. Дугалић, Љиљана, *Поетска мрежа Власника бивше среће, Данила Николића*, у часопису: *Савременик*, број 55-56-57, Апостроф, Београд 1998.
9. Ђурђевић, Olivera, *Naš duh je svetao I čist*, <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/2002/02/17/srpski/102021601.shtml>
10. Ђурђевић, Olivera, *Spokojan je pisac i nespokoju tema*, <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/1999/01/18/ov-03-18-01.html>
11. Јањић, Јован, *Метохијски завет*, у недељнику: *НИН*, Београд 17. септембар 1998.
12. Jerkov, Aleksandar, *Humor i sanduk*, <http://www.vreme.com/arhiva.html/431/13.html>
13. Јовановић, Александар, *Слике расутих љубави*, у листу: *Политика*, Београд 26. децембар 1998.
14. Косанић, Иванка, *Сетна и дирљива прича*, у часопису: *Савременик*, број 97-98, Апостроф, Београд 2002.
15. Марковић, Радован Бели, *Данило*, у зборнику: *Савремена српска проза*, број 12, Трстеник 2000.
16. Марчетић, Андријана, *Последњи романтичар*, у недељнику: *НИН*, број 2665, Београд 24. 1. 2004.
17. Микић, Радивоје, *Белешка о писцу*, у књизи: Данило Николић, *Краљица забаве*, Политика-Народна књига, Београд 2004.
18. Микић, Радивоје, *Мрачна тема и весела прича*, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 175, књига 463, свеска 6, Матица српска, Нови Сад 1999.
19. Микић, Радивоје, *Прича и облик – поглед на романи Данила Николића*, у зборнику: *Савремена српска проза*, број 12, Трстеник 2000.
20. Микић, Радивоје, *Прича о светлу љубави и мраку душе*, поговор у књизи: Данило Николић, *Фото-керамика господина Цебаловића*, Филип Вишњић, Београд 2000.
21. Микић, Радивоје, *Ствари које су прошле*, предговор у књизи: Данило Николић, *Власници бивше среће*, Политика-Народна књига, Београд 2005.
22. Миловић, Момир, *Мајсторство приповиједачког дара*, у часопису: *Стварање*, година LIV, Подгорица јун-август 1999.
23. Милошевић, Маријана, *Балада о краљици лепоте*, у часопису: *Београдски књижевни часопис*, година II, број 4/15, Књижевно друштво Хипербореја, Београд септембар 2005.
24. Недић, Марко, *Тачке препознавања у прози Данила Николића*, у зборнику: *Савремена српска проза*, број 12, Трстеник 2000.
25. Nikolić, Danilo, *Mi smo slobodi privrženi nastrano*, разговарао: Rastko Zakić, *Satiričnik Danga*, www.aforizmi.org/danga/9/intervju.htm

26. Pavković, Vasa, *Danilo Nikolić-Kraljica zabave*, у књизи: Vasa Pavković, *Kritički tekstovi, Savremena srpska proza*, Prosveta, Beograd 1997.
27. Пантић, Михајло, *Данило Николић: Стара, добра прича*, у књизи: Микајло Пантић, *Александријски синдром 2*, Српска књижевна задруга, Београд 1994.
28. Пантић, Михајло, *Николић, Данило*, у књизи: *Свакодневник читања, Шта читам и шта ми се догађа II (лични азбучник писаца)*, Књижевна општина Вршац, Вршац 2004.
29. Пантић, Михајло, *Осмехнути нихилизам*, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 175, књига 463, свеска 6, Матица српска, Нови Сад 1999.
30. Пантић, Михајло, *Сви су на истом*, у листу: *Политика*, Београд 23. септембар 1995.
31. Писарев, Ђорђе, *Тајна умећа приповедања*, у летопису: *Летопис Матице српске*, година 174, књига 462, свеска 6, Матица српска, Нови Сад децембар 1998.
32. Путник, Радомир, *Роман моралне носталгије*, у летопису: *Летопис Матице српске*, Нови Сад септембар 1990.
33. Radisavljević, Zoran, *Torbe soli za našu pamet*, <http://www.politika.rs/rubrike/Kultura/Torbe-soli-za-nashu-pamet.lt.html>
34. Радуловић, Милан, *Традицијска духовност у постмодерној форми*, у часопису: *Књижевност*, 8-9-10, Просвета, Београд 1992.
35. Радуловић, Милан, *Традицијска духовност у постмодерној форми (II)*, у часопису: *Књижевност*, 11-12, Просвета, Београд 1992.
36. Срећковић, Милутин, *Данило Николић*, у часопису: *Књижевност*, 11-12, Просвета, Београд 1999.
37. Станојевић, Добривоје, *Има Фајронта – сеоба нема* (Фајронт у Гргетегу Данила Николића), у часопису: *Свеске*, година десета, број 45-46, Панчево март 1999.
38. Stašević, Milenko, *Nit je fajront nit Grgeteg*, у часопису: *Ulaznica*, godina XXXIII, broj 161-162-163, Zrenjanin april-maj 1999.
39. Шапоња, Ненад, *Власници бивших љубави*, у књизи: Ненад Шапоња, *Аутобиографија читања: критике и есеји*, Просвета, Београд 1999.
40. Шапоња, Ненад, *О страсти и коби*, у листу: *Политика*, Београд 12. мај 2001.
41. Шапоња, Ненад, *Приповедање неиспричаним*, у листу: *Политика*, година 99, број 31719, Београд 23. фебруар 2002.

Закључак

Сматрајући да ће докторска дисертација „Поетика романа Данила Николића“ мр Јелене Булајић бити важан прилог осветљавању одлика романа једног од најзначајнијих српских писаца друге половине XX века, као и да ће она бити драгоцен допринос осветљавању важних питања везаних за еволуцију романа у савременој српској књижевности, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета у Београду да мр Јелени Булајић одобри израду ове дисертације. За ментора приликом израде дисертације предлажемо др Радивоја Микића, редовног професора.

Београд, 25. IV 2013. г.

К О М И С И Ј А

Др Радивоје Микић, ред. проф.

Др Михаило Пантић, ред. проф.

Др Стојан Ђорђић, ван. проф.